

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลในสนามวิจัยโรงเรียนบ้านคลองดักลอยและโรงเรียนบ้านกลางทุ่ง (ชื่อสมมติ) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา ขนาดใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งรายละเอียดของข้อค้นพบได้นำเสนอในบทที่ผ่านมา ในบทนี้จะได้กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนบ้านคลองดักลอย

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 1 การกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ

การกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง เป็นผู้กำหนด วิธีการกำหนด มีการประชุมปรึกษาหารือ กำหนด

ขั้นตอนการดำเนินงาน แล้วประชุมชี้แจงคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมคัดเลือกตัวแทน คือ หัวหน้าสายชั้น สำหรับหัวหน้าฝ่ายอนุบาลศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้รับผิดชอบประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายอนุบาลศึกษา และหัวหน้าสายชั้นเป็นกรรมการการคัดเลือกตัวแทนครู คือ หัวหน้าฝ่ายอนุบาลศึกษาและหัวหน้าสายชั้นร่วมเป็นคณะกรรมการนี้ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการพิจารณาจากคุณสมบัติส่วนตัวที่เหมาะสมเป็นสำคัญ คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความเสียสละ สำหรับภารกิจนั้นทางโรงเรียนได้กำหนดไว้พร้อมกับคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จะครอบคลุมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศการสอน เป็นต้น เมื่อโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในแล้ว โรงเรียนได้มีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการและคณะครูทุกคนได้มีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ปัญหาการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ โรงเรียนมีปัญหาเฉพาะผู้รับผิดชอบ เนื่องจากครูที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ได้เป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ในเรื่องนี้โรงเรียนได้เริ่มโครงการชมรมกลุ่มประสบการณ์ เพื่อให้ครูได้เลือกกลุ่มประสบการณ์ตามความถนัด แล้วให้ครูภายในกลุ่มประสบการณ์คัดเลือกหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ เพื่อโรงเรียนจะได้แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการต่อไป

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 2 การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศ

โรงเรียนมีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผน โดยมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นและข้อมูลที่แสดงระดับคุณภาพของนักเรียน ข้อมูลเหล่านี้ทางโรงเรียนกำหนดให้ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง และหัวหน้าฝ่ายอนุบาลศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบ ในแต่ละฝ่ายจะแบ่งย่อยเป็นงาน มีหัวหน้างานรับผิดชอบเป็นลำดับ ลักษณะของข้อมูลจะครอบคลุมงานของโรงเรียนทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน

และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับข้อมูลที่แสดงระดับคุณภาพจะครอบคลุม เรื่องจำนวนนักเรียนที่เลื่อนชั้น จำนวนนักเรียนที่เข้าชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มประสบการณ์ สถิติการมาเรียนของนักเรียน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะมีการตรวจสอบ แล้วเก็บรวบรวมไว้ที่ผู้รับผิดชอบแต่ละระดับ ข้อมูลเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ และสะดวกในการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งโรงเรียนได้นำไปใช้ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย อีกทั้งโรงเรียนมีการนำเสนอข้อมูลไปในลักษณะต่าง ๆ เช่น จัดทำเป็นเอกสาร เป็นตาราง แผนภูมิ กราฟเปรียบเทียบ เป็นต้น

ปัญหาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศโรงเรียน ไม่มีปัญหา เพราะว่าบุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติงานที่ได้เป็นอย่างดี

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 3 การวางแผนนิเทศ

การวางแผนนิเทศ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบ มีการเตรียมการวางแผนนิเทศ โดยการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน มีการศึกษา ข้อมูล นำข้อมูลมาตรวจสอบ วิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ กำหนดทางเลือกและแนวทางแก้ไข ในขั้นตอนการวางแผน โรงเรียนได้จัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ในลักษณะรวมไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี ให้คณะครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรม และร่วมกันจัดทำแผนเป็นรูปเล่ม โครงการสำคัญ ๆ ที่บรรจุไว้ในแผน จะครอบคลุมงาน ของโรงเรียน ทั้ง 6 งาน และมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน ได้แก่ โครงการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โครงการพัฒนาการเรียนการสอนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ปัญหาในการวางแผน โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผน และมีปัญหาเรื่องเวลาที่ใช้ในการวางแผน เนื่องจากบุคลากรติดภารกิจด้านการสอน การแก้ปัญหา โรงเรียนได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ศึกษาเอกสาร

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 4 การดำเนินการตามแผนนิเทศ

ในการดำเนินเตรียมการตามแผนนิเทศ โรงเรียนมีการเตรียมการก่อนนำแผนไปปฏิบัติ วิธีการที่ใช้ มีการประชุมชี้แจง แบ่งงานกันรับผิดชอบ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นต้น การปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นผู้ประชุมชี้แจง เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผน และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนนิเทศ โรงเรียนจะมีการติดตามผลและให้การสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ เป็นต้น

ปัญหาในการดำเนินงานตามแผนนิเทศ โรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงาน ไม่เป็นไปตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด มีการกิจเร่งด่วนทำให้โรงเรียน รับผิดชอบดำเนินการเป็นประจำ โรงเรียนได้แก้ไข โดยให้ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้พิจารณา แก้ไขตามความเหมาะสม

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 5 การประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ

ในการประเมินผลการนิเทศ โรงเรียนกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการ ได้เตรียมการประเมินผลการนิเทศ มีการประชุมร่วมกัน กำหนดขั้นตอนการประเมิน กำหนดกิจกรรมประเมิน กำหนดผู้รับผิดชอบการประเมิน เป็นต้น การดำเนินการประเมินผล มีการประเมินเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ก่อนปฏิบัติงาน เริ่มปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน หลังจากเสร็จสิ้นการประเมินผลแล้ว ทางโรงเรียนมีการรายงานผลการนิเทศ วิธีการที่ใช้ ได้แก่ การจัดทำเป็นเอกสาร การรายงานในที่ประชุม การแจ้งเป็นหนังสือเวียน เป็นต้น การรายงานผลจะแจ้งให้หน่วยงานและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องทราบ

ปัญหาในการประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรขาดทักษะและเทคนิคการประเมินผล ซึ่งทางโรงเรียนได้แก้ไข โดยให้บุคลากรในโรงเรียนที่มีความรู้คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ นอกจากนี้โรงเรียนมีปัญหามาจากหน่วยงานต้นสังกัด ไม่ให้ความสำคัญต่อการรายงานผล

โรงเรียนบ้านกลางทุ่ง

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 1 การกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ

การกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้าสายชั้นเป็นกรรมการ ในการพิจารณาคัดเลือกหัวหน้าสายชั้น คณะครูมีส่วนร่วมในการคัดเลือก โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสม เช่น เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความเสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนจะกำหนดภารกิจงานนิเทศของคณะกรรมการในคำสั่ง ภารกิจจะครอบคลุมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศการสอน เป็นต้น การสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบงานนิเทศภายใน ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการและคณะครูได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการให้ความร่วมมือ

ปัญหาการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ โรงเรียนมีปัญหาในการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบ การให้คณะครูมีส่วนร่วมคัดเลือกหัวหน้าสายชั้น ผู้บริหารจะพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง จึงจะมีคำสั่งแต่งตั้ง

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 2 การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศ

การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศ โรงเรียนมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนนิเทศ และมีข้อมูลที่แสดงระดับคุณภาพของนักเรียน ผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ และหัวหน้างาน ข้อมูลจะครอบคลุมงานของโรงเรียนทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับข้อมูลที่แสดงระดับคุณภาพของนักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำแนกตามรายกลุ่มประสบการณ์ จำนวนนักเรียนที่เลื่อนชั้น สถิติการมาเรียนของนักเรียน เป็นต้น ข้อมูลต่าง ๆ จะผ่านการตรวจสอบ วิเคราะห์แล้วจึงจัดเก็บตามหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละระดับ โรงเรียนมีการนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ เช่น การประชุม การจัดทำเป็นเอกสาร การเสนอเป็นกราฟ เสนอเป็นแผนภูมิ เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนมีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เช่น การกำหนดนโยบาย การวางแผน เป็นต้น ในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์นี้ คณะครูมีการประชุมร่วมกัน มีการตรวจสอบ แก้ไขข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูล จัดลำดับความสำคัญและกำหนดทางเลือกและแนวทางแก้ไขต่อไป

ปัญหาในการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศโรงเรียน ไม่มีปัญหา เนื่องจากคณะครูมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 3 การวางแผนนิเทศ

การวางแผนนิเทศ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบ มีการเตรียมการวางแผนนิเทศ โดยการประชุมปรึกษาหารือ มีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ มีการกำหนดทางเลือกและวิธีทางแก้ไข ในการจัดทำแผนการนิเทศภายใน โรงเรียนกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน กำหนดขั้นตอนและแนวทางทำงานการทำงาน แบ่งงานรับผิดชอบ

โครงการนิเทศภายในสำคัญ ๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาบุคลากร โครงการนิเทศการสอน โครงการพัฒนาการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ เป็นต้น การเขียนโครงการ หัวหน้าโครงการเป็นผู้รับผิดชอบ ในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ในโครงการตามความเหมาะสม กิจกรรมที่กำหนดไว้ ได้แก่ การประชุม การสังเกต การตรวจเยี่ยม เป็นต้น

ปัญหาการวางแผนนิเทศ โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ ในการวางแผน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจะคอยให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือ

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 4 การดำเนินการตามแผนนิเทศ

การดำเนินการตามแผนนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการเป็นผู้รับผิดชอบ มีการเตรียมการก่อนนำแผนไปปฏิบัติ วิธีการเตรียม มีการประชุมผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันศึกษา โครงการ แบ่งงานรับผิดชอบ การทบทวนขั้นตอนปฏิบัติงาน และการเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ในชั้น ดำเนินการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง ทบทวนขั้นตอนการดำเนินงาน ดำเนินการเก็บ ข้อมูล การทบทวนการปฏิบัติงานและการสรุปผลการดำเนินงาน ในการดำเนินการนิเทศนี้ โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงาน วิธีการที่ใช้ ได้แก่ การสังเกต การเยี่ยมชั้นเรียน การสอบถาม การตรวจผลงาน เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนได้ให้การสนับสนุนด้านปัจจัยอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น สนับสนุนปัจจัยด้านบุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การส่งเสริมขวัญกำลังใจด้วยการยกย่องชมเชย มอบเกียรติบัตร เป็นต้น

ปัญหาในการดำเนินงานตามแผนนิเทศ โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดมอบหมายงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้โรงเรียน ดำเนินการเป็นประจำ การแก้ปัญหาโรงเรียนให้หัวหน้าโครงการที่รับผิดชอบ เป็นผู้พิจารณา แก้ไขตามความเหมาะสม

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 5 การประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ

การประเมินผลการนิเทศเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และหัวหน้าโครงการ มีการเตรียมการประเมินผล วิธีการเตรียม มีการประชุม กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน กำหนดวิธีการประเมิน กำหนดบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน เป็นต้น กิจกรรมที่กำหนดไว้จะครอบคลุมเรื่องที่จะประเมิน วิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมิน เครื่องมือประเมิน ผู้ประเมิน ในการประเมินผลการนิเทศ ผู้รับผิดชอบจะพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงาน พิจารณาคุณภาพและปริมาณของงาน และขอความช่วยเหลือ เป็นต้น การประเมินผลจะกำหนดเป็นระยะ ๆ เริ่มตั้งแต่ก่อนปฏิบัติงาน เริ่มปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดโครงการ โรงเรียนมีการจัดทำ รายงานการประเมินผล วิธีการ ประชุมชี้แจงให้คณะครูมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ กำหนดเนื้อหาสาระในรายงาน แบ่งงานรับผิดชอบ การรายงานผล โรงเรียนจัดทำในหลายลักษณะ เช่น เป็น เอกสาร หนังสือเวียน จัดนิทรรศการ เป็นต้น

ปัญหาการประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรขาดทักษะและเทคนิคการประเมินผล และปัญหาจากหน่วยงานต้นสังกัดไม่ให้ความสำคัญต่อการรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง "การดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน" มีประเด็นที่น่าสนใจควรมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

โรงเรียนบ้านคลองคักลอย

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 1 การกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ

การกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศภายใน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายอนุบาลศึกษาและหัวหน้าสายชั้น มีการกำหนดภารกิจ มีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการและคณะครู ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และให้คณะครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกหัวหน้าสายชั้นร่วมเป็นคณะกรรมการ จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้ดำเนินการนิเทศภายในสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการและเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด (2535) กล่าวคือ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน การพิจารณาแต่งตั้งบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นผู้รับผิดชอบงานนิเทศของโรงเรียนในรูปของคณะกรรมการ และมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดภารกิจไว้อย่างชัดเจน ชี้แจงมอบหมายให้คณะกรรมการเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ และให้คณะครูได้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้รับผิดชอบงานนิเทศของโรงเรียน

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศภายใน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบ เนื่องจากบุคลากรที่มีความสามารถไม่ได้ เข้าร่วม

เป็นคณะกรรมการ เพราะโรงเรียนจะจงใจให้เฉพาะครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้นเท่านั้นร่วมเป็นคณะกรรมการ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การที่โรงเรียนจะจงใจเฉพาะหัวหน้าสายชั้น คิดว่าเป็นการเพียงพอและเหมาะสม ซึ่งความเป็นจริงแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวถึง คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ คณะกรรมการ ควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธาน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หัวหน้าสายชั้น เป็นกรรมการ และครูที่ได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนครู เป็นกรรมการและเลขานุการ ดังนั้นในแนวทางแก้ไขปัญหาของโรงเรียน ที่ได้วางแผนตั้งชมรมครูกลุ่มประสบการณ์ เพื่อโรงเรียนจะได้แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการด้วย จึงนับว่าถูกต้อง และจะทำให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น โรงเรียนควรแต่งตั้งครูที่ได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนครู ให้เป็นกรรมการและเลขานุการ เพราะการแต่งตั้งครูที่ได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนครู ให้เป็นผู้นิเทศ เป็นคณะกรรมการ จะช่วยแก้ปัญหากการไม่ยอมรับผู้นิเทศได้ในระดับหนึ่ง และเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ควรแต่งตั้งผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มนุษย์สัมพันธ์ดี มีความสามารถทางวิชาการ และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนครู

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 2 การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศ

การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนนิเทศ ครอบคลุมการบริหารงานของโรงเรียน ทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการ และการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโรงเรียนมีข้อมูลที่แสดงระดับคุณภาพของนักเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์ จำนวนนักเรียนที่เลื่อนชั้นและซ้ำชั้น สถิติการมาเรียนของนักเรียน เป็นต้น มีการกำหนดให้ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายอนุบาลศึกษา หัวหน้างาน หัวหน้าสายชั้นและครูประจำชั้น เป็นผู้รับผิดชอบ ข้อมูลดังกล่าวจะมีการตรวจสอบ แก้ไขให้เป็นปัจจุบัน มีการวิเคราะห์แล้วจัดเก็บตามระบบงานของโรงเรียน การดำเนินงานในเรื่องนี้เป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบแต่ละระดับ

นอกจากนี้ โรงเรียนมีการนำเสนอข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพิเศษอีกด้วย จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้ดำเนินการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการวางแผนพิเศษสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการ และเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด (2535) กล่าวคือ การจัดระบบ ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนพิเศษ โรงเรียนควรมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการ วางแผนพิเศษที่ครอบคลุมสภาพการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน และมีข้อมูลที่แสดง ระดับคุณภาพของนักเรียน ข้อมูลดังกล่าวถูกต้องตามสภาพของโรงเรียน เป็นปัจจุบัน การจัดเก็บ ข้อมูลสะดวกต่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที มีการนำข้อมูลที่จัดเก็บไปใช้ประโยชน์ในการ วางแผนพิเศษของโรงเรียน และข้อมูลที่จัดเก็บไว้แล้ว สามารถตรวจสอบย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 3 การวางแผนพิเศษ

การวางแผนพิเศษ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดขั้นตอนการวางแผน โดย เริ่มจากการเตรียมการวางแผน มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง การร่วมกันศึกษา เอกสาร นโยบาย และข้อมูลต่าง ๆ มีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จัดลำดับ ความสำคัญ การกำหนดทางเลือก และวิธีการแก้ไข ในขั้นตอนการวางแผน จะมีการประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งงานกันรับผิดชอบ ลักษณะของแผนพิเศษ ของโรงเรียน จะเขียนเป็นโครงการแล้วรวบรวมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี กิจกรรมพิเศษ ที่ปรากฏในโครงการ ส่วนใหญ่ได้แก่ การประชุมชี้แจง การตรวจเยี่ยม การสังเกต เป็นต้น ในการวางแผนนี้จะจัดทำแผนเป็นรูปเล่มและมีปฏิทินปฏิบัติงานด้วย โดยมีผู้รับผิดชอบ คือ คณะ กรรมการดำเนินงานพิเศษภายใน หัวหน้าโครงการ และคณะครู ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงว่า การวางแผนพิเศษจะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าอย่างรอบคอบ รัดกุมและมีลำดับขั้นตอนที่ดี สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการ และเกณฑ์ประเมินตามมาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ดังนี้ การวางแผนพิเศษ โรงเรียนควรมีการกำหนดให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน กำหนดประเด็นพิเศษโดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพ

ปัจจุบันของโรงเรียน กำหนดกิจกรรมนิเทศให้เหมาะสมกับประเด็นที่จะนิเทศและกลุ่มเป้าหมาย จัดทำรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศแต่ละกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน ทรัพยากรที่จะใช้และการประเมินผล จัดทำแผนนิเทศของโรงเรียน ให้คณะครูในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนิเทศ

ปัญหาของการวางแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากร ขาดความรู้และทักษะในการวางแผนและมีปัญหาด้านเวลา ซึ่งการแก้ไข ทางโรงเรียนได้ให้การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ การให้เอกสารไปศึกษา แสดงว่าเป็นการบรรเทาได้ในระดับหนึ่งในเรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวไว้ว่า ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศภายใน จะทำให้บุคลากรคลายความวิตกกังวล และพร้อมจะให้ความร่วมมือ แต่เนื่องจากธรรมชาติของบุคลากรในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะยอมรับบุคลากรภายนอกมากกว่า ดังนั้นในการสร้างความเข้าใจ ผู้บริหารโรงเรียนอาจเชิญวิทยากร จากภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด หรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับนับถือมาให้ความรู้

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 4 การดำเนินการตามแผนนิเทศ

การดำเนินการตามแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการเตรียมการก่อนนำแผนไปปฏิบัติ เพื่อชักจูงความเข้าใจให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงาน และการเตรียมปัจจัย สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การปฏิบัติการณ์เทศ ผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการ โรงเรียนมีการติดตาม ควบคุม กำกับ มีการให้การสนับสนุน ปัจจัยและการส่งเสริมขวัญและกำลังใจด้วย จากผลการวิจัยแสดงว่า การดำเนินการตามแผนนิเทศภายในของโรงเรียน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวทางดำเนินการ และเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ที่กำหนดไว้ว่า การดำเนินการตามแผนนิเทศที่วางไว้ โรงเรียนควรมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผน ประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนได้ เข้าใจและรับทราบแผนดำเนินการ

ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตามแผนนิเทศที่วางไว้ ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และมีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ เป็นต้น

ปัญหาการดำเนินการตามแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มอบหมายกิจกรรมเร่งด่วนให้โรงเรียนดำเนินการ ซึ่งมีอยู่หลายกิจกรรม ทำให้การดำเนินงานในโครงการไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาที่วางไว้ ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงว่า โรงเรียนมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่เชิดหน้าชูตาของจังหวัด ดังนั้นเมื่อมีกิจกรรมหรือโครงการพิเศษต่าง ๆ ทางหน่วยงานต้นสังกัดจึงมอบหมายงานให้ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอีกทางหนึ่ง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการควรมีการประชุมชี้แจงและปรับแผนให้เหมาะสมต่อไป

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 5 การประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ

การประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการเตรียมการประเมินผล โดยมีการประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน การกำหนดเครื่องมือประเมิน มีการกำหนดกิจกรรมที่จะประเมิน การประเมินผลการนิเทศจะครอบคลุมเรื่องที่จะประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือประเมินและผู้ประเมิน โรงเรียนกำหนดการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่เตรียมการก่อนปฏิบัติงาน เมื่อเริ่มปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เมื่อดำเนินการประเมินผลเสร็จแล้ว โรงเรียนได้มีการรายงานผลการนิเทศ มีหลายลักษณะ เช่น การแจ้งในที่ประชุม การจัดทำเอกสาร การแจ้งเป็นหนังสือเวียน เป็นต้น ผู้รับทราบข้อมูลคือบุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรายงานผลนี้จะมีรายละเอียดครอบคลุมปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการและเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ที่กำหนดไว้ว่า การประเมินผลการนิเทศ

โรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศ
ของโรงเรียน ในการประเมินผลควรรกำหนดกิจกรรมการประเมินผลการนิเทศไว้ในแผนนิเทศ
ของโรงเรียน กำหนดรายละเอียดในแผนการประเมินให้ครอบคลุมเรื่องที่จะประเมิน วิธีการ
ประเมิน เครื่องมือประเมิน และผู้ประเมิน มีการชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจและรับทราบ
แผนการประเมินการนิเทศของโรงเรียน มีการสร้างเครื่องมือประเมิน มีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ที่ใช้ในการประเมิน และการจัดทำรายงานการประเมินผล

ปัญหาการประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียน
มีปัญหาด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรขาดทักษะและเทคนิคการประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
ไม่ได้เอาใจใส่ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีความรู้เรื่องการนิเทศภายในเพิ่มเติมแต่อย่างใด
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขาดแหล่งให้ความรู้หรือขาดผู้เชี่ยวชาญที่จะมาให้ความรู้

โรงเรียนบ้านกลางทุ่ง

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 1 การกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ

การกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบด้วย ผู้บริหาร
โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าสายชั้น คณะครูมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหัวหน้า
สายชั้น มีการกำหนดภารกิจไว้ในคำสั่ง การสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ
ของคณะกรรมการ ผู้บริหารโรงเรียนจะประชุมชี้แจงคณะกรรมการและคณะครู จากผลการวิจัย
ครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ในการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจนี้ โรงเรียนดำเนินงานสอดคล้องกับ
แนวทางการดำเนินการและเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประม
ศึกษาแห่งชาติกำหนด (2535) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายใน โรงเรียน
ควรมีพิจารณาแต่งตั้งบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นผู้รับผิดชอบงานนิเทศของโรงเรียนในรูปของ
คณะกรรมการ กำหนดขอบข่ายหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการให้ชัดเจน ชี้แจง

มอบหมายให้คณะกรรมการเข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง ประชุมชี้แจง ให้ครูเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานนิเทศของโรงเรียน และให้คณะครูได้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้รับผิดชอบงานนิเทศของโรงเรียน

ปัญหาการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ จากการวิจัยพบว่า การให้คณะครูมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหัวหน้าสายชั้นร่วมเป็นคณะกรรมการ ผู้บริหารโรงเรียนจะพิจารณา และเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์การทำงาน เนื่องจากอยู่ในโรงเรียนนี้ มานาน เข้าใจการทำงานของครูเป็นอย่างดี จึงตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นภาระไม่ถูกต้องนัก เพราะว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวไว้ว่า การทำงานในรูปแบบคณะกรรมการเป็นการเปิด โอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีส่วนร่วมสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยให้การ ทำงานเป็นไปอย่างรอบคอบ คณะกรรมการควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธาน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หัวหน้าสายชั้น เป็นกรรมการ และมีครูที่ได้รับคัดเลือกจากเพื่อนครู เป็นกรรมการและเลขานุการ การแต่งตั้งครูที่ได้รับคัดเลือกจากเพื่อนครูให้เป็นผู้นิเทศ เป็นคณะกรรมการ จะช่วยแก้ปัญหา การไม่ยอมรับผู้นิเทศได้ในระดับหนึ่ง และเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการทำงาน จึงควร แต่งตั้งผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มนุษย์สัมพันธ์ดี มีความสามารถทางวิชาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนครู ให้เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 2 การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศ

การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียน มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนนิเทศ โดยกำหนดให้ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานเป็นผู้รับผิดชอบ มีการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข วิเคราะห์ และเก็บไว้ตามลักษณะงานของโรงเรียนทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการ

นักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน และโรงเรียนมีข้อมูล que แสดงระดับคุณภาพของนักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนจาแนกตามรายกลุ่มประสบการณ์ จำนวนนักเรียนที่เลื่อนชั้นและซ้ำชั้น สถิติการมาเรียน ของนักเรียน เป็นต้น ผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานทะเบียน หัวหน้าสายชั้น และครูประจำชั้น การรวบรวมข้อมูลจะมีการ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข วิเคราะห์ แล้วจัดเก็บรวบรวมไว้ในแต่ละระดับของผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ โรงเรียนมีการเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดทำเป็นเอกสาร เสนอเป็น แผนภูมิ เป็นกราฟเปรียบเทียบ เป็นต้น และมีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจาก ผลการวิจัยแสดงว่า การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนนิเทศของโรงเรียน ได้ดำเนินการสอดคล้องกับแนวดำเนินการและเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ดังนี้ การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการ วางแผนนิเทศ โรงเรียนควรมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนนิเทศที่ครอบคลุมสภาพ การบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน และมีข้อมูล que แสดงระดับคุณภาพของนักเรียน ข้อมูล ดังกล่าวถูกต้องตามสภาพของโรงเรียน เป็นปัจจุบัน การจัดเก็บข้อมูลสะดวกต่อการนำไปใช้ ประโยชน์ได้ทันที มีการนำข้อมูลที่จัดเก็บไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนนิเทศของโรงเรียน และมี ข้อมูลย้อนหลังที่จัดเก็บเป็นระบบอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 3 การวางแผนนิเทศ

การวางแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการเตรียมการวางแผนนิเทศ โดยมี การประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ระหว่างผู้รับผิดชอบ คือ คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน มีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร จากนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการศึกษา ข้อมูลจากเพื่อนร่วมงาน มีการนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข วิเคราะห์ข้อมูล วิจารณ์แล้วจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาและความต้องการ แล้วกำหนดทางเลือกและวิธีการ แก้ไข ในขั้นตอนการจัดทำแผน มีการประชุมชี้แจง กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งงาน รับผิดชอบ ลักษณะของแผน เป็นโครงการนิเทศภายในโดยรวมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

ของโรงเรียน การกำหนดกิจกรรมไว้ในโครงการเป็นหน้าที่ของหัวหน้าโครงการเป็นผู้พิจารณา ซึ่งกิจกรรมนิเทศที่ปรากฏในโครงการ ส่วนใหญ่ได้แก่ การประชุม การสังเกต การตรวจเยี่ยม เป็นต้น จากผลการวิจัยแสดงว่า โรงเรียนดำเนินการวางแผนนิเทศสอดคล้องกับแนวทางดำเนินการ และเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนด (2535) ที่ได้กำหนดไว้ว่า โรงเรียนควรมีการวางแผนนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียน มีการกำหนดประเด็นที่จะนิเทศโดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของโรงเรียน กำหนดกิจกรรมการนิเทศให้เหมาะสมกับประเด็นที่จะนิเทศ และกลุ่มเป้าหมาย จัดทำรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศแต่ละกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินการ ทรัพยากรที่จะใช้และการประเมินผล ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนนิเทศ

ปัญหาการวางแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรที่รับผิดชอบ ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการวางแผน ซึ่งผลการวิจัยแสดงว่า โรงเรียนไม่ได้ สนับสนุนให้บุคลากรได้รับความรู้เพิ่มเติม และไม่พัฒนาความรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และอาจ เกิดจากโรงเรียนขาดแหล่งข้อมูล หรือผู้เชี่ยวชาญที่จะมาให้ความรู้

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 4 การดำเนินการตามแผนนิเทศ

การดำเนินการตามแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการเตรียมการก่อนนำแผน ไปปฏิบัติ โดยการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการศึกษางานที่จะทำ แบ่งงานรับผิดชอบ ตรวจสอบ ขั้นตอนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และมีการเตรียมปัจจัยสนับสนุน ในการดำเนินการปฏิบัติ การนิเทศตามแผน หรือโครงการที่วางไว้ จะมีการประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดงาน รับผิดชอบ ทำความเข้าใจสื่อและเครื่องมือต่าง ๆ การเก็บข้อมูล การทบทวนการปฏิบัติงาน และการสรุปผลการดำเนินงาน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการติดตามผล ควบคุม กำกับ การปฏิบัติงาน และการสนับสนุน ส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย จากผลการวิจัยแสดงว่า การดำเนินการตามแผนนิเทศของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวทางดำเนินการและเกณฑ์ประเมิน

มาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด (2535) ที่กล่าวไว้ว่า การดำเนินการตามแผนนิเทศที่วางไว้ โรงเรียนควรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผน มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนได้เข้าใจและรับทราบแผนดำเนินการ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตามแผนนิเทศที่วางไว้ ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนและส่งเสริมขวัญกำลังใจในการดำเนินการตามแผน

ปัญหาการดำเนินการตามแผนนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนประสบปัญหาระยะเวลาในการดำเนินงานตามโครงการไม่เป็นไปตามกำหนด เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด มีงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้โรงเรียนรับผิดชอบเป็นประจำ จากผลงานวิจัยแสดงว่า โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานต้นสังกัด เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีชื่อเสียง มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ สูง อีกทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จึงมอบหมายงานต่าง ๆ ให้ทำเป็นประจำ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาแก้ไขการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสม

มาตรฐานการนิเทศข้อที่ 5 การประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ

การประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ จากการวิจัยพบว่า ในการประเมินผล โรงเรียนมีการเตรียมการประเมินผล โดยการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน กำหนดวิธีการประเมิน กำหนดบุคลากรประเมิน เป็นต้น กิจกรรมการประเมินผลที่โรงเรียนกำหนดไว้จะครอบคลุมถึงเรื่องที่จะประเมิน วิธีการประเมิน เกณฑ์ประเมิน เครื่องมือประเมินและผู้ประเมิน ในการดำเนินการประเมินผล ผู้รับผิดชอบจะพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงาน คุณภาพและปริมาณของงาน ขอบข่าย ความรับผิดชอบ เป็นต้น การประเมินผลมีการกำหนดเป็นระยะ ๆ เริ่มตั้งแต่ ก่อนปฏิบัติงาน เริ่มปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงานและเมื่อสิ้นสุดโครงการ เมื่อดำเนินการประเมินผลเสร็จสิ้นแล้ว โรงเรียนจะมีการจัดทำรายงานผลการนิเทศ โดยการประชุมชี้แจง แบ่งงานรับผิดชอบ การจัดทำรายงานนั้นมีหลายลักษณะ เช่น เป็นเอกสาร แจกเป็นหนังสือเวียนให้ทราบ จัดนิทรรศการ เป็นต้น

เนื้อหาสาระจะครอบคลุมวิธีการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และผลการดำเนินงาน ทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพ ผู้รับทราบผลการรายงาน ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ สอดคล้องกับแนวทางดำเนินการและเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด (2535) ดังนี้ โรงเรียนควรประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศของโรงเรียน มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลการนิเทศ ไว้ในแผนนิเทศของโรงเรียน กำหนดรายละเอียดในแผนการประเมินโดยครอบคลุมสาระสำคัญ เกี่ยวกับเรื่องที่จะประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือประเมิน และผู้ประเมิน ชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียน เข้าใจและรับทราบแผนการประเมินการนิเทศของโรงเรียน มีการสร้างเครื่องมือประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการประเมิน และมีการจัดทำรายงานการประเมินผล

ปัญหาการประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียน มีปัญหาด้านบุคลากรขาดทักษะและเทคนิคการประเมินผล และปัญหาจากหน่วยงานต้นสังกัดไม่ให้ความสำคัญต่อการรายงานผล ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงว่า โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการ สนับสนุน และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ด้านทักษะและเทคนิคการประเมินผล สาเหตุอาจมาจากขาดแหล่งความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญที่จะมาให้ความรู้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ควรจัดอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางการนิเทศภายใน ทักษะการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ กิจกรรมนิเทศ กระบวนการนิเทศ การสร้างเครื่องมือนิเทศ เทคนิคการติดตาม ควบคุม กำกับการปฏิบัติงานนิเทศ เป็นต้น ให้แก่ผู้นิเทศและคณะครูในโรงเรียนให้ทั่วถึง อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

1.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ควรให้การสนับสนุนและเสริมกำลังใจแก่โรงเรียนในด้าน การดำเนินงานนิเทศภายในโดยศึกษานิเทศก์ ควรไปให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ให้ความช่วยเหลือ เข้าร่วมประชุมแก้ปัญหาแก่ผู้ทำการนิเทศ โดยเฉพาะขั้นตอน การวางแผน การเขียนโครงการ การประเมินผลโครงการ เป็นต้น

1.3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ควรจัดแหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เช่น เอกสาร วีดีโอเทป วัสดุที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้บริการแก่โรงเรียน

1.4 โรงเรียนบ้านคลองดักลอบ และโรงเรียนบ้านกลางทุ่งควรให้การสนับสนุน จัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม หรือดูงานเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ตลอดจนเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายใน มาให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน

1.5 โรงเรียนบ้านคลองดักลอบและโรงเรียนบ้านกลางทุ่งควรจัดชั่วโมงสอน ให้แก่ผู้ทำหน้าทีนิเทศให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาในการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ในเชิงวิจัยสำรวจ
- 2.2 ควรมีการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ
- 2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย